

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΑΡΕΣΤΗ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ εναντίον ΚΥΠΡΟΥ

(Αίτηση αρ. 43151/04)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

19 Ιουλίου 2007

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη υπό τις περιστάσεις που παρατίθενται στο Άρθρο 44 παρ. 2 της Σύμβασης. Δυνατό να υπόκειται σε συντακτική αναθεώρηση.

Στην υπόθεση Αρέστη Χαραλάμπους εναντίον Κύπρου,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (Πρώτο Τμήμα)
συνεδριάζοντας με επταμελή σύνθεση, αποτελούμενο από τους:

Κο Κ.Λ. Ροζάκι, *Πρόεδρο*

Mr. Λ. Λουκαΐδη,

Mrs N. VAJIC,

Mr A. KOVLER

Mr D. SPIELMANN,

Mr S.E. JEBENS,

Mr G. MALINVERNI, *δικαστές,*

και Mr. S. NIELSEN, Πρωτοκολλητή Κλιμακίου,

Έχοντας διαβουλευθεί ιδιαίτερω στις 28 Ιουνίου 2007,

Εκδίδει την ακόλουθη απόφαση, που υιοθετήθηκε την εν λόγω ημερομηνία:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει την προέλευσή της σε αίτηση (αρ. 43151/04) εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας που καταχωρήθηκε στο Δικαστήριο δυνάμει του Άρθρου 34 της Σύμβασης για την Προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και Θεμελιωδών Ελευθεριών («της Σύμβασης») από Κύπριο υπήκοο, τον κ. Αρέστη Χαραλάμπους («τον αιτητή»), στις 17 Νοεμβρίου 2004.

2. Ο αιτητής αντιπροσωπεύθηκε από τους Δράκος Σ. & Συνεταίρους, δικηγόρους που ασκούν το επάγγελμα στη Λευκωσία. Η Κυπριακή Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») αντιπροσωπεύθηκε από τον αντιπρόσωπό της, τον κ. Π. Κληρίδη, Γενικό Εισαγγελέα της Κυπριακής Δημοκρατίας.

3. Στις 16 Ιανουαρίου 2006 το Δικαστήριο αποφάσισε να κοινοποιήσει τα παράπονα δυνάμει των Άρθρων 6 παρ. 1 και 12 της Σύμβασης στην Κυβέρνηση. Εφαρμόζοντας το Άρθρο 29 παρ. 3 της Σύμβασης αποφάσισε να αποφανθεί για την αποδεκτικότητα και την ουσία της αίτησης ταυτόχρονα.

ΤΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

ΤΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

4. Ο αιτητής γεννήθηκε το 1972 και διαμένει στη Λευκωσία

5. Τα γεγονότα της υπόθεσης, όπως υποβλήθηκαν από τα μέρη και όπως προκύπτει από τα πρακτικά της διαδικασίας, δύνανται να συνοψιστούν ως ακολούθως:

A. Διαδικασία ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου Λευκωσίας

6. Στις 14 Αυγούστου 1997 ο αιτητής σύναψε γάμο με πολίτιδα της Ρουμανίας. Στις 28 Σεπτεμβρίου 1998 υπέβαλε αίτηση για διαζύγιο (αρ. 382/98) στο Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας.

7. Στις 16 Οκτωβρίου 1998 ο αιτητής υπέβαλε μονομερή αίτηση να του δοθεί άδεια να δημοσιεύσει την αίτηση διαζυγίου σε Αγγλική καθημερινή εφημερίδα. Δόθηκε άδεια από το δικαστήριο στις 19 Οκτωβρίου 1998.

8. Στις 24 Νοεμβρίου 1998 το δικαστήριο όρισε την υπόθεση για μεία στις 21 Δεκεμβρίου 1998 και έδωσε οδηγίες στο δικηγόρο της πρώην συζύγου του αιτητή (από τούδε και στο εξής «της καθ' ης η αίτηση») να καταχωρήσει την υπεράσπισή της μέχρι την εν λόγω ημερομηνία. Αυτή καταχωρήθηκε στις 2 Μαρτίου 1999.

9. Στις 15 Δεκεμβρίου 1999 η καθ' ης η αίτηση καταχώρησε αίτηση, στην οποία ήγειρε ορισμένα προκαταρκτικά νομικά σημεία για να εκδικασθούν πριν από την κυρίως αίτηση. Η εκδίκαση της αίτησης ορίστηκε για τις 21 Δεκεμβρίου 1999 και μετά την 31 Ιανουαρίου 2000. Εν τω μεταξύ, στις 27 Ιανουαρίου 2000, ο αιτητής καταχώρησε ένσταση στην αίτηση.

10. Από την 31 Ιανουαρίου 2000 μέχρι την 23^η Οκτωβρίου 2000 η διαδικασία της κυρίως αίτησης και η ενδιάμεση διαδικασία αναβλήθηκαν οκτώ φορές. Δύο από τις αναβολές αυτές έγιναν από το ίδιο το δικαστήριο: από 15 Μαΐου 2000 μέχρι 22 Μαΐου 2000 και από 23 Σεπτεμβρίου 2000 μέχρι 23 Οκτωβρίου 2000. Φαίνεται ότι οι υπόλοιπες αναβολές έγιναν κατόπιν αμοιβαίας συμφωνίας των μερών.

11. Κατά τη διάρκεια της πιο πάνω περιόδου, στις 21 Ιουλίου 2000 εκδόθηκε διάταγμα απέλασης εναντίον της καθ' ης η αίτηση από τις μεταναστευτικές αρχές. Στις 4 Σεπτεμβρίου 2000, η καθ' ης η αίτηση καταχώρησε διοικητική προσφυγή ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου (πρωτόδικη διοικητική διαδικασία) με την οποία αμφισβητούσε το διάταγμα,

ζητούσε προσωρινή αναστολή του διατάγματος απέλασης για να μπορέσει να παραστεί στη διαδικασία του διαζυγίου και να καταθέσει ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου, καθώς και δήλωση που να της αναγνωρίζει το δικαίωμα της για ανανέωση της άδειας παραμονής της.

12. Στις 23 Οκτωβρίου 2000 η καθ' ης η αίτηση απέσυρε την αίτησή της 15 Δεκεμβρίου 1999 και κατόπιν συμφωνίας και των δύο μερών η ακροαματική διαδικασία για την αίτηση διαζυγίου αναβλήθηκε μέχρι τις 19 Δεκεμβρίου 2000.

13. Η ακροαματική διαδικασία για την αίτηση άρχισε στις 19 Δεκεμβρίου 2000 και συμπληρώθηκε στις 13 Μαρτίου 2001. Διεξήχθησαν τρεις ακροαματικές διαδικασίες με μια αναβολή που έγινε κατόπιν αιτήματος του δικηγόρου της καθ' ης η αίτηση.

14. Εν τω μεταξύ στις 5 Μαρτίου 2001 το Ανώτατο Δικαστήριο εξέδωσε ενδιάμεση Απόφαση και απέρριψε την προσφυγή της καθ' ης η αίτηση. Το Ανώτατο Δικαστήριο σημείωσε ότι η άδεια παραμονής της καθ' ης η αίτηση είχε λήξει στις 7 Σεπτεμβρίου 1998 και ότι έκτοτε διέμενε στην Κύπρο χωρίς άδεια. Όμως δεν είχε απελαθεί επειδή εκκρεμούσε η διαδικασία σε μια άλλη αίτηση που είχε καταχωρήσει εναντίον της απόφασης των διοικητικών αρχών να μην της παραχωρήσουν νέα άδεια. Η αίτηση αυτή είχε απορριφθεί από το Ανώτατο Δικαστήριο στις 5 Ιουλίου 2000 και αυτός ήταν ο λόγος που είχε εκδοθεί το διάταγμα απέλασης της 21 Ιουλίου 2000. Περαιτέρω, το Ανώτατο Δικαστήριο παρατήρησε ότι η αποδοχή της αίτησης της καθ' ης η αίτηση για προσωρινό διάταγμα για αναστολή του διατάγματος απέλασης στην πραγματικότητα θα είχε ως αποτέλεσμα την παραχώρηση άδειας να παραμείνει, πράγμα που ήταν εκτός της δικαιοδοσίας του Δικαστηρίου. Το δικαίωμα οποιουδήποτε προσώπου είτε Κυπρίου είτε αλλοδαπού να είναι παρόν σε διαδικασία ενώπιον Δικαστηρίου, δεν ήταν συναφές με το θέμα της άδειας παραμονής. Η αιτήτρια στην προσφυγή της είχε συνδέσει τα δυο, όμως η ανάγκη να είναι παρούσα στη δίκη ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου θα ρυθμιζόταν από τις απαιτήσεις της δίκης και όχι σύμφωνα με γενική υποχρέωση της Δημοκρατίας να της παραχωρήσει άδεια παραμονής στη Δημοκρατία για όσο καιρό θα διαρκούσε η δίκη, όπως αυτή ισχυρίστηκε.

15. Η καθ' ης η αίτηση απελάθηκε στις 7 Μαρτίου 2001.

16. Στις 13 Μαρτίου 2001 το Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας εξέδωσε απόφαση *ex-tempore* με την οποία αποδέχθηκε την αίτηση διαζυγίου του αιτητή.

B. Διαδικασία ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου

17. Στις 23 Απριλίου 2001, η πρώην σύζυγος του αιτητή που είχε απελαθεί (εν τοις εφεξής «η εφεσείουσα»), καταχώρησε έφεση (αρ. 137/01) ενώπιον του Ανωτάτου Δικαστηρίου (Δικαιοδοσία Έφεσης από Οικογενειακό Δικαστήριο). Τα πρακτικά της πρωτόδικης διαδικασίας λήφθηκαν από το Ανώτατο Δικαστήριο στις 23 Ιουλίου 2001.

18. Στις 3 Οκτωβρίου 2001 ο αιτητής καταχώρησε αίτηση για εξασφάλιση των εξόδων. Το Δικαστήριο όρισε την αίτηση αυτή για ακρόαση στις 9 Νοεμβρίου 2001. Τη ημερομηνία αυτή το Δικαστήριο όρισε την αίτηση για περαιτέρω οδηγίες για τις 5 Δεκεμβρίου 2001 και έδωσε οδηγίες στην εφεσείουσα να καταχωρήσει τη γραπτή της ένσταση μέχρι την εν λόγω ημερομηνία. Αυτή ορίστηκε για τις 4 Δεκεμβρίου 2001.

19. Στις 5 Δεκεμβρίου 2001 ορίστηκε η ακρόαση στις 11 Ιανουαρίου 2002.

20. Εν τω μεταξύ στις 23 Δεκεμβρίου 2001 η εφεσείουσα καταχώρησε το διάγραμμα της αγόρευσης της.

21. Στις 11 Ιανουαρίου 2002 το δικαστήριο άκουσε την ένσταση της εφεσείουσας στην αίτηση για εξασφάλιση των εξόδων και επιφύλαξε την απόφασή του επί του θέματος. Επίσης όρισε τη διαδικασία της έφεσης για προκαταρκτική εκδίκαση στις 8 Νοεμβρίου 2002.

22. Εν τω μεταξύ, στις 27 Ιουνίου 2002 το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του αναφορικά με την αίτηση για ασφάλιση των εξόδων.

23. Στις 5 Νοεμβρίου 2002 η εφεσείουσα καταχώρησε την αίτησή της για άδεια τροποποίησης των λόγων της έφεσής της. Αυτή επιτράπηκε από το Δικαστήριο στις 8 Νοεμβρίου 2002. Στην ημερομηνία αυτή δόθηκαν επίσης οδηγίες στα μέρη να καταχωρήσουν τις τροποποιημένες ειδοποιήσεις τους για έφεση και τα διαγράμματα των αγορεύσεών τους.

24. Η εφεσείουσα καταχώρησε τους τροποποιημένους λόγους της έφεσης στις 18 Νοεμβρίου 2002 και ο αιτητής καταχώρησε το διάγραμμα της γραπτής του αγόρευσης στις 6 Φεβρουαρίου 2003.

25. Στις 27 Μαΐου 2003 το Ανώτατο Δικαστήριο όρισε την υπόθεση της έφεσης για ακρόαση στις 29 Μαΐου 2003. Την εν λόγω ημερομηνία ο δικηγόρος της εφεσείουσας υπέβαλε προφορική παράκληση για αποκλεισμό ενός των δικαστών από τη σύνθεση του δικαστηρίου. Ο συγκεκριμένος δικαστής είχε απορρίψει τη διοικητική προσφυγή εναντίον του διατάγματος απέλασης (βλέπε παράγραφο 14 ανωτέρω). Η ακρόαση αναβλήθηκε μέχρι τις 8 Ιουλίου 2003 κατόπιν αιτήματος της εφεσείουσας.

26. Στις 7 Ιουλίου 2003 ο δικηγόρος της εφεσείουσας ζήτησε δεκαπενθήμερη αναβολή λόγω προβλημάτων υγείας. Στις 9 Ιουλίου 2003 το Ανώτατο Δικαστήριο παραχώρησε την αναβολή μέχρι τις 11 Σεπτεμβρίου 2003.

27. Στις 18 Σεπτεμβρίου 2003 το Ανώτατο Δικαστήριο απέρριψε το αίτημα της εφεσείουσας της 29 Μαΐου 2003.

28. Η έφεση ακούστηκε στις 2 Οκτωβρίου 2003.

29. Στις 4 Δεκεμβρίου 2003 το δικαστήριο εξέδωσε την απόφασή του. Δέχτηκε την έφεση και παραμέρισε την πρωτόδικη απόφαση. Διαπίστωσε ότι το δικαίωμα της εφεσείουσας για δίκαιη δίκη είχε παραβιαστεί. Αυτό οφειλόταν στο γεγονός ότι οι μεταναστευτικές αρχές δεν της είχαν επιτρέψει να παραμείνει στην Κύπρο για τους σκοπούς της δίκης ενώ το Οικογενειακό Δικαστήριο Λευκωσίας συνέχιζε να ασχολείται με την υπόθεση παρά το γεγονός ότι πληροφορήθηκε για την απέλαση της καθ' ης η αίτηση. Το Ανώτατο Δικαστήριο σημείωσε ότι το Οικογενειακό Δικαστήριο θα έπρεπε να είχε αναβάλει την υπόθεση και υπέδειξε στις μεταναστευτικές αρχές να επιτρέψουν στην καθ' ης η αίτηση να επιστρέψει για λίγες μέρες στην Κύπρο για να μπορέσει να είναι παρούσα στη διαδικασία και να υπερασπίσει την υπόθεσή της. Το Ανώτατο Δικαστήριο διέταξε εκ νέου εκδίκαση από το Οικογενειακό Δικαστήριο με διαφορετική σύνθεση.

Γ. Διαδικασία εκ νέου εκδίκασης ενώπιον του Οικογενειακού Δικαστηρίου

30. Στις 23 Δεκεμβρίου 2003 ο δικηγόρος του αιτητή αποτάθηκε για εκ νέου εκδίκαση της αίτησης διαζυγίου.

31. Στις 27 Ιανουαρίου 2004 ορίστηκε η ακροαματική διαδικασία για την αίτηση διαζυγίου για οδηγίες στις 10 Φεβρουαρίου 2004.
32. Εν τω μεταξύ, στις 4 Φεβρουαρίου 2004, η καθ' ης η αίτηση καταχώρησε αίτηση για άδεια να τροποποιήσει την υπεράσπισή της.
33. Στις 10 Φεβρουαρίου 2004 το δικαστήριο όρισε την ενδιάμεση αίτηση και την αίτηση διαζυγίου για οδηγίες στις 17 Φεβρουαρίου 2004.
34. Εν τω μεταξύ, στις 13 Φεβρουαρίου 2004, η καθ' ης η αίτηση καταχώρησε δεύτερη αίτηση για άδεια τροποποίησης της υπεράσπισής της. Στις 17 Φεβρουαρίου 2004 απέσυρε την αίτησή της της 4 Φεβρουαρίου 2004 και το δικαστήριο δέχθηκε την αίτησή της της 13 Φεβρουαρίου 2004. Ακολούθως, το δικαστήριο όρισε την κύρια διαδικασία διαζυγίου για ακρόαση στις 16 Μαρτίου 2004.
35. Η τροποποιηθείσα υπεράσπιση και η ανταπαίτηση καταχωρήθηκαν την 1^η Μαρτίου 2004.
36. Από τις 16 Μαρτίου 2004 μέχρι τις 18 Μαΐου 2004 η διαδικασία αναβλήθηκε δυο κατά συνέχεια φορές. Και οι δυο αναβολές δόθηκαν κατόπιν αιτήματος του δικηγόρου της καθ' ης η αίτηση επειδή η πελάτισσά του δεν μπορούσε να εμφανιστεί ενώπιον του δικαστηρίου καθότι οι μεταναστευτικές αρχές δεν είχαν προβεί στις αναγκαίες διευθετήσεις για να έρθει στην Κύπρο.
37. Διεξήχθη ακροαματική διαδικασία στις 18 Μαΐου 2004 και το δικαστήριο δέχθηκε την αίτηση διαζυγίου την ίδια ημέρα.

Ο ΝΟΜΟΣ

Ι. ΚΑΤ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 6 ΠΑΡΑΓΡ. 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

38. Ο αιτητής παραπονέθηκε ότι η διάρκεια της διαδικασίας ήταν ασύμβατη με την απαίτηση για «εύλογο χρόνο» που θέτει το Άρθρο 6 παρ. 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως ακολούθως:

«Στη διάγνωση των αστικών του δικαιωμάτων και υποχρεώσεων..., έκαστος δικαιούται ακροαματικής διαδικασίας εντός εύλογου χρόνου από [α] ... δικαστήριο...»

39. Η Κυβέρνηση προσέβαλε το επιχείρημα αυτό.

40. Η περίοδος που θα πρέπει να ληφθεί υπόψη άρχισε στις 28 Σεπτεμβρίου 1998 και έληξε στις 18 Μαΐου 2004. Έτσι διάρκεσε πέντε έτη, επτά μήνες και 21 ημέρες για τρεις περιόδους σε δυο επίπεδα δικαιοδοσίας.

A. Αποδεκτικότητα

41. Το δικαστήριο σημειώνει ότι το παράπονο αυτό δεν είναι έκδηλα αβάσιμο εντός της έννοιας του Άρθρου 35 παράγρ. 3 της Σύμβασης. Περαιτέρω σημειώνει ότι δεν είναι απαράδεκτο για οποιουσδήποτε άλλους λόγους. Ως εκ τούτου πρέπει να κηρυχθεί αποδεκτό.

B. Η Ουσία

42. Ο αιτητής παραπονέθηκε για την παραταθείσα διάρκεια της διαδικασίας. Μεταξύ άλλων, σημείωσε ότι η αίτηση διαζυγίου θα είχε αποφασισθεί εύκολα και ταχέως αν δεν διαπράττονταν λάθη από τις εθνικές αρχές στο χειρισμό της απέλασης της πρώην συζύγου του αιτητή.

43. Η Κυβέρνηση υπέβαλε ότι τα ημεδαπά δικαστήρια είχαν εξετάσει την υπόθεση με εύλογη επάρκεια και ότι δεν υπήρξε οποιαδήποτε αδικαιολόγητη καθυστέρηση,

44. Το δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι το εύλογο της διάρκειας της διαδικασίας πρέπει να εκτιμάται υπό το φως των περιστατικών της υπόθεσης και με αναφορά στα ακόλουθα κριτήρια: της περιπλοκότητας της υπόθεσης, της συμπεριφοράς του αιτητή και των οικείων αρχών, και τι διακυβεύονταν για τον αιτητή στη διένεξη (βλέπε, ανάμεσα σε πολλές άλλες αυθεντίες, *FRYLENDER V. France* (GC) 30979/96, ECHR 2000-VII). Σε υποθέσεις που σχετίζονται με αστικό καθεστώς, αυτό που διακυβεύεται είναι επίσης σχετικός παράγοντας και απαιτείται ειδική προσοχή εν όψει των ενδεχόμενων συνεπειών που η υπερβολικά μακρά διάρκεια δυνατό να έχει, ιδιαίτερα στην απόλαυση του δικαιώματος της οικογενειακής ζωής. (*Latino v. Italy* {GC} no. 3158/96, Par. 18, ECHR 1999-I)

45. Το Δικαστήριο βρίσκει, πρώτον, ότι η φύση της υπόθεσης δεν ήταν περίπλοκη. Περαιτέρω, παρόλο που μερικές από τις αναβολές, ιδιαίτερα κατά τη διάρκεια της πρωτόδικης διαδικασίας, έγιναν με αμοιβαία συμφωνία (βλέπε παράγραφο 10 ανωτέρω), γενικά δεν υπήρξαν μεγάλες καθυστερήσεις

οφειλόμενες στον αιτητή. Όσον αφορά την συμπεριφορά των αρχών, το Δικαστήριο σημειώνει ότι παρόλο που οι διαδικασίες της εκ νέου εκδίκασης ήταν ιδιαίτερα ταχείες (τέσσερις μήνες και είκοσι πέντε μέρες) υπήρξαν σημαντικές καθυστερήσεις στα στάδια της πρωτόδικης διαδικασίας και της έφεσης. Ιδιαίτερα, στη πρωτόδικη διαδικασία υπήρξε μια σημαντική περίοδος αδράνειας μεγαλύτερης των εννέα μηνών μεταξύ της 2 Μαρτίου 1999 και της 15 Δεκεμβρίου 1999 (βλέπε παραγράφους 8-9 ανωτέρω). Δεν δόθηκαν εξηγήσεις από την Κυβέρνηση εν προκειμένω. Περαιτέρω, στο στάδιο της έφεσης, υπήρξε περίοδος αδράνειας στη διαδικασία περίπου δέκα μηνών μεταξύ της 11 Ιανουαρίου 2002 και 5 Νοεμβρίου 2002 (βλέπε παραγράφους 21 μέχρι 23 ανωτέρω). Το μόνο γεγονός που φαίνεται να έγινε τη περίοδο αυτή ήταν η έκδοση της ενδιάμεσης απόφασης του Ανωτάτου Δικαστηρίου για την ενδιάμεση αίτηση του αιτητή για έξοδα (βλέπε παραγράφους 21 και 22 ανωτέρω). Ακόμα και εν προκειμένω το Δικαστήριο σημειώνει ότι το Ανώτατο Δικαστήριο χρειάστηκε πέντε μήνες για να εκδώσει την απόφαση του. Επιπρόσθετα, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι τα διάστημα που διέρρευσε μέχρι τον καθορισμό της ημερομηνίας της έφεσης επηρέασε τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας της έφεσης (βλέπε παραγράφους 17,18,24 και 25 ανωτέρω).

46. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ενώ η συνολική διάρκεια της διαδικασίας σε τρία στάδια, δυο από τα οποία ήταν του ίδιου επιπέδου δικαιοδοσίας, δεν φαίνεται εκ πρώτης όψεως υπερβολική, κρίνει ότι οι περίοδοι αδράνειας που παρατηρήθηκαν τόσο στο πρώτο στάδιο όσο και στο στάδιο της έφεσης συνέβαλαν σημαντικά στην παράταση της διαδικασίας. Κατά την άποψη του Δικαστηρίου η καθυστέρηση αυτή ήταν αδικαιολόγητη ιδιαίτερα αν ληφθεί υπόψη η φύση της διαδικασίας και η ιδιαίτερη προσοχή που απαιτείτο σε τέτοιες υποθέσεις (βλέπε τη παράγραφο 44 ανωτέρω).

47. Αναφορικά με τα πιο πάνω, το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το Άρθρο 6 παρ. 1 επιβάλλει στα Συμβαλλόμενα Μέρη το καθήκον να οργανώσουν το σύστημα τους με τέτοιο τρόπο ώστε τα δικαστήρια τους να πληρούν κάθε μια από τις προϋποθέσεις του (βλέπε Frydlander, par.45, που αναφέρεται ανωτέρω) που αναφέρεται ανωτέρω)

48. Έχοντας εξετάσει όλο το υλικό που υποβλήθηκε σ' αυτό, το Δικαστήριο θεωρεί ότι στην παρούσα υπόθεση η διάρκεια της διαδικασίας υπήρξε υπερβολική και δεν ανταποκρίνεται στην απαίτηση για «εύλογο χρόνο».

Συνεπώς υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 παρ. 1.

II ΚΑΤ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 8 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

49. Ο αιτητής παραπονέθηκε ότι λόγω της υπερβολικά μεγάλης διάρκειας της διαδικασίας του διαζυγίου το δικαίωμα του για σεβασμό της οικογενειακής του ζωής δυνάμει του Άρθρου 8 της Σύμβασης παραβιάστηκε. Ιδιαίτερα υπέβαλε ότι δεν μπόρεσε να παντρευτεί εκ νέου και να αποκτήσει οικογένεια. Η διάταξη αυτή έχει ως ακολούθως

«Έκαστος έχει το δικαίωμα σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής του ζωής, της κατοικίας και της αλληλογραφίας του.

2. Δεν θα υπάρξει παρέμβαση από δημόσια αρχή στην άσκηση του δικαιώματος αυτού εκτός σύμφωνα με το νόμο και ως αναγκαία σε μια δημοκρατική κοινωνία προς στο συμφέρον της εθνικής ασφάλειας, της δημόσιας τάξης ή της οικονομικής ευημερίας, της παρεμπόδισης της αναταραχής ή του εγκλήματος, ή για την προστασία των δικαιωμάτων και ελευθεριών των άλλων»

50. Το Δικαστήριο επαναλαμβάνει ότι η μη εκδίκαση μιας αγωγής μέσα σε εύλογο χρονικό διάστημα μπορεί κάποτε να έχει αντίκτυπο όσον αφορά το σεβασμό κάποιου άλλου δικαιώματος που κατοχυρώνεται από τη Σύμβαση (βλέπε, μεταξύ άλλων, Buchholz v. Germany , απόφαση της 6 Μαΐου 1981, Σειρά Αρ. 42, σ. 22, παρ. 65)

51 Στην παρούσα υπόθεση, ο αιτητής παραπονείται ότι δεν μπόρεσε να συνάψει νέο γάμο και να δημιουργήσει νέα οικογενειακή ζωή κατά τη διάρκεια της διαδικασίας του διαζυγίου. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι κατοχυρώνοντας το δικαίωμα σεβασμού της οικογενειακής ζωής, το Άρθρο 8 της Σύμβασης προϋποθέτει την ύπαρξη οικογένειας (βλέπε, ανάμεσα σε

άλλες αυθεντίες, Marckxv.Belgium, απόφαση της 13 Ιουνίου 1979, Σειρά Α αρ. 31, σ. 14, παρ.31). Όμως ο αιτητής δεν κάνει καμιά αναφορά σε υφιστάμενη οικογένεια για την οποία θα μπορούσε να απαιτήσει σεβασμό δυνάμει της διάταξης αυτής. (βλέπε για παράδειγμα, Berlin v. Luxemburg, no. 44978, παρ. 64, 15 Ιουλίου 2003)

52, Συνεπάγεται ότι το παράπονο αυτό είναι έκδηλα αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το Άρθρο 35 παρ, 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΚΑΤ ' ΙΣΧΥΡΙΣΜΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 12 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

53. Ο Αιτητής παραπονέθηκε για παραβίαση του δικαιώματος του να παντρευτεί και να κάνει οικογένεια δυνάμει του Άρθρου 12 της Σύμβασης λόγω της παρατεταμένης διάρκειας της διαδικασίας. Η διάταξη αυτή έχει ως ακολούθως:

«Άντρες και γυναίκες σε ηλικία γάμου έχουν το δικαίωμα να παντρεύονται και να δημιουργούν οικογένεια, σύμφωνα με τους εθνικούς νόμους που διέπουν την άσκηση του δικαιώματος αυτού»

54. Ο Αιτητής ισχυρίστηκε ότι καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας του διαζυγίου θεωρήθηκε παντρεμένος με την καθ' ής η αίτηση. Συνεπώς, δεν μπορούσε να παντρευτεί και πάλιν και να φτιάξει οικογένεια με την τότε σύντροφο του στη μακρά εκείνη περίοδο. Ισχυρίστηκε ότι η σχέση διακόπηκε γιατί δεν μπορούσε να αποφασίσει πότε θα παντρευόταν και πάλιν.

55. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε το επιχείρημα αυτό. Υπέβαλε εν προκειμένω ότι το Άρθρο 12 δεν περιλαμβάνει το δικαίωμα για διάλυση του γάμου ενός προσώπου. Εναλλακτικά, ισχυρίστηκε ότι ο αιτητής δεν μπορούσε να υποθέσει ότι η διαδικασία διαζυγίου στην περίπτωση του θα οδηγούσε στη διάλυση του γάμου του ούτε και είχε προσκομίσει οποιαδήποτε μαρτυρία προς υποστήριξη των ισχυρισμών του ότι είχε συνάψει σχέση με άλλη γυναίκα που τερματίστηκε για λόγους που σχετίζονταν με τη διαδικασία διαζυγίου.

56. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι αν η εθνική νομοθεσία επιτρέπει το διαζύγιο, που δεν αποτελεί προϋπόθεση της Σύμβασης, το Άρθρο 12 εξασφαλίζει σε διαζευγμένα πρόσωπα το δικαίωμα να παντρευτούν εκ νέου χωρίς παράλογους περιορισμούς (βλέπε F. V. Switzerland, απόφαση της 18 Δεκεμβρίου 1987, Σειρά Α αρ. 128, σ. 18 παρ. 38). Το Δικαστήριο δεν θα απέκλειε το ενδεχόμενο η μη διεξαγωγή μιας διαδικασίας διαζυγίου εντός εύλογου χρονικού διαστήματος να μπορούσε σε ορισμένες περιστάσεις να εγείρει θέμα δυνάμει του Άρθρου 12 της Σύμβασης. Όμως, στην παρούσα υπόθεση λαμβάνοντας υπόψη όλα τα περιστατικά και τη συνολική διάρκεια της διαδικασίας το Δικαστήριο βρίσκει ότι η θέση του αιτητή δεν ήταν τέτοια που η ουσία του δικαιώματος αυτού επηρεάστηκε δυσμενώς

57. Ως εκ τούτου, και το παράπονο αυτό είναι έκδηλα αβάσιμο και θα πρέπει να απορριφθεί σύμφωνα με το Άρθρο 35 παρ. 3 και 4 της Σύμβασης.

IV. ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

58. Το Άρθρο 41 της Σύμβασης προνοεί-

«Αν το Δικαστήριο βρίσκει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της, και αν το εσωτερικό δίκαιο του ενδιαφερόμενου Υψηλού Συμβαλλόμενου Μέρους επιτρέπει να γίνει μόνο μερική επανόρθωση, το Δικαστήριο εν ανάγκη παρέχει δίκαιη ικανοποίηση στο ζημιωθέν μέρος»

A. ΖΗΜΙΑ

59. Ο αιτητής απαίτησε 20,000 Κυπριακές λίρες (ΚΛ) για μη χρηματική ζημιά. Δεν υπέβαλε απαίτηση για χρηματική ζημιά.

60. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε την απαίτηση.

61. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι ο αιτητής θα πρέπει να υπέστη κάποια μη χρηματική ζημιά όπως απογοήτευση οφειλόμενη στην παρατεταμένη

διάρκεια της διαδικασίας που δεν μπορεί να αποζημιωθεί επαρκώς με τη διαπίστωση παραβίασης. Λαμβάνοντας υπόψη τα περιστατικά της υπόθεσης και κάνοντας τη εκτίμηση του πάνω σε ισοδίκαιη βάση επιδικάζει 4,000 Ευρώ, πλέον οποιoδήποτε φόρο που δυνατό να επιβληθεί στο ποσό αυτό.

B. Έξοδα και δαπάνες

62. Ο αιτητής απαίτησε 10,356 Λίρες Κύπρου για τα έξοδα και τις δαπάνες που υπέστη στα εθνικά δικαστήρια. Παρουσίασε στο Δικαστήριο τρεις λογαριασμούς εξόδων που έγιναν εν προκειμένω. Ο αιτητής επίσης απαίτησε 12,050 Λίρες Κύπρου για τα έξοδα και τις δαπάνες που υπέστη ενώπιον του Δικαστηρίου και προσκόμισε λογαριασμό εξόδων εν προκειμένω. Τέλος, ο αιτητής απαίτησε ΦΠΑ με επιτόκιο 15% στα πιο πάνω ποσά

63. Η Κυβέρνηση αμφισβήτησε την απαίτηση του αιτητή για έξοδα και δαπάνες που υπέστη ενώπιον των εθνικών δικαστηρίων αλλά άφησε τις υπόλοιπες απαιτήσεις του αιτητή στη διακριτική ευχέρεια του Δικαστηρίου.

64. Σύμφωνα, με τη νομολογία του Δικαστηρίου, αιτητής δικαιούται σε πληρωμή των εξόδων και δαπανών του μόνο στο βαθμό που αποδεικνύεται ότι αυτά έγιναν πράγματι και κατ'ανάγκη και ήταν εύλογα όσον αφορά το ποσό (βλέπε Ιατρίδης εναντίον Ελλάδας (δίκαιη ικανοποίηση) αρ. 31107/96 παρ. 54, ΕΔΑΔ 2000-ΧΙ). Στην παρούσα υπόθεση, λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που κατέχει και τα πιο πάνω κριτήρια, το Δικαστήριο απορρίπτει την απαίτηση για έξοδα κα δαπάνες στις εθνικές διαδικασίες και θεωρεί λογικό να επιδικάσει το ποσό των 1,500 Ευρώ για τη διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, πλέον οποιoδήποτε φόρο που δυνατό να επιβληθεί στο ποσό αυτό.

Γ. Τόκος για παράλειψη πληρωμής

65. Το Δικαστήριο θεωρεί πρέπον ο τόκος για παράλειψη πληρωμής να βασιστεί στο επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρική Τράπεζας στο οποίο να προστεθούν τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΟΜΟΦΩΝΑ

1. Δηλώνει ότι το παράπονο αναφορικά με τη διάρκεια της διαδικασίας είναι αποδεκτό και τα υπόλοιπα απαράδεκτα.

2. Αποφαίνεται ότι υπήρξε παραβίαση του Άρθρου 6 παρα. 1 της Σύμβασης

3. Αποφαίνεται

(α) ότι το καθ' ου η αίτηση κράτος πρέπει να πληρώσει στον αιτητή, εντός τριών μηνών από την ημερομηνία κατά την οποία η απόφαση καθίσταται τελεσίδικη σύμφωνα με το Άρθρο 44 παρ.2 της Σύμβασης, 4,000 Ευρώ για μη χρηματική ζημιά και 1,500 Ευρώ (χίλια πεντακόσια Ευρώ) για έξοδα και δαπάνες, που να μετατραπούν σε Κυπριακές λίρες με βάση το επιτόκιο που ισχύει την ημερομηνία της πληρωμής πλέον οποιοδήποτε φόρο που δυνατό να χρεωθεί,

(β) ότι από τη λήξη της πιο πάνω αναφερόμενης τρίμηνης περιόδου μέχρι το διακανονισμό θα είναι πληρωτέος απλός τόκος για τα πιο πάνω ποσά με επιτόκιο ίσο προς το επιτόκιο της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας κατά τη διάρκεια της περιόδου μη πληρωμής πλέον τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

4. Απορρίπτει τις υπόλοιπες απαιτήσεις του αιτητή για δίκαιη ικανοποίηση.

Έγινε στην Αγγλική και κοινοποιήθηκε γραπτώς στις 19 Ιουλίου 2007 σύμφωνα με το Θεσμό 77 παρ. 2 και 3 των Δικαστηριακών Θεσμών.

Soren NIELSEN
Πρωτοκολλητής

Χρίστος Ροζάκις
Πρόεδρος